

Ana Geršak

Ljubezen povsod in nikjer

Ljubezen je pred Virkovo *Ljubeznijo* po zraku prvič zaplavala leta 1977, ko je John Paul Young čez noč zaslovel s huronskim disko hitom *Love is in the air*. Lahkotna, neobremenjena beat pesem je kakor nalašč izvrstna zvočna kulisa za roman sorodnega imena in primerno zračne vsebine, v katerem ljubeči oče samohranilec & priložnostni ljubimec vseh zasedenih žensk Blaž lagodno prepluje devet mesecev svojega ne ravno pretresljivega življenja, da na koncu obstane v zraku. Tudi dobesedno.

Nobene velike zgodbe torej, nobenih pretresljivih obratov, le truma bujnih lepotic, ki vdano čaka, da oboževalec Santane zaigra na prave strune svoje kitare (tudi če kakšno komercialo) in njihovih polnih, mlečno belih teles ("mlečnobela polt" je tu virkova nuja). Blaževa Ljubezen je povsod, razpršena v zrak – kot zrak, pač, prav tako neoprijemljiva, porozna, toliko protejska, da jo je nemogoče zaježiti z definicijami. Zadrega s pojmi je očitna, celo Blaž sam ima težave, ko skuša sebi pojasniti svoja čustva. Avtor tako prefinjeno polemizira s citatom iz Magrisove *Donave* na začetku romana: "Morda imata samo popolna in dolgotrajna Ljubezen ali pa odkrita živalska spolnost, ki se izčrpava v takojšnji zadovoljitvi, ne da bi slepila samo sebe ali druge, svojo resnico, pisana lestvica vmesnih stopenj ljubezenskih odnosov /.../ pa je pogosto cela vrsta dvoličnosti in nasilnih dejanj, okrašena s sentimentalnim kičem." Blaž krmari med obema, med strastnim seksom s poskočno Majo, kultivirano Renato, lakanovko Zalo in platonsko vdanostjo do Mirjam, zato ostaja ujet v tistem medprostorju, ki ga Magris označi za "dvoličnost", praktično pa bi ga lahko ponazorili kar s tondellijevskimi spalnicami kot željo po ločeni postelji v skupnih prostorih ali boljše – skupni postelji v ločenih prostorih. V Blaževem primeru se fenomen prilagaja statusu izbranke: če je samska, drži prvo, če je v zvezi, drugo. Zakaj bi se odrekel svobodi, če so potem samo težave? In zakaj bi se sploh odločil za eno žensko, če jih ima lahko več? Med vrsticami gosto naseljenih Blaževih razmišljanj je mogoče

razbrati, da za to ni kriva nobena posebna filozofija ali specifičen *modus vivendi*, temveč izbira delovanja po liniji najmanjšega odpora: “[N]e morem razviti nobene jasne misli in nobenega jasnega stališča, ujet sem v gost, lepljiv tok nekega življenja, ki me nekje na površju nosi s sabo in se mu niti ne zmorem niti nočem upirati.”

Z izborom sredinske poti ali “površine življenja” (po liniji najmanjšega odpora) se Virk distancira od junaka in ga postavi na mejo ironije, njegov odnos do žensk parodira s tem, da njihove besede & odzive polaga v usta pripovedovalcu, da jih po svoje tolmači, ne stori pa odločilnega koraka, ki bi Blaža pognal čez rob, čeprav so vsi nastavki v polni pripravljenosti za preskok. Veseli ločenec srednjih let z občasnimi napadi eksistencial(istič)ne melanholiije, velikimi sanjami o prebegu v sončno Tequilo (kjer se cedita sonce & tekila) in z občasnimi špili v provizoričnem garažnem bendu ima tako vsestranski šarm, da deluje humorno, vendar le na trenutke, saj ga potem spet usmeri v preverjene vode. Pripovedovalec noče biti resen, čeprav se jemlje smrtno resno, posebno v vlogi očeta. Njegova Ula, “eno veliko neuničljivo sonce”, rezonira namesto njega, prevzame vlogo glasu zavesti, literarno gledano pa služi kot dokaz, da junak le ni tako samovšečen, kot se zdi, čeprav se na veliko ukvarja sam s sabo in s svojimi mimobežnimi, migracijskimi zaljubljanji.

Logična posledica tako velikopotezno zastavljenega pingpongiranja v Blažu zbuja val filozofskih razmišljanj o življenju & smrti, večnosti & minljivosti, zmedena pega zavesti začne “bega[ti] po prostoru kot muha, ujeta v steklenico”, v njem se “razrašča micelij čustev” in sproža “dolg satori brez sporočila”, ki se nato ob opazovanju prašnih delcev razvije v lirsko vznesen & strniševsko navdahnjen monolog o osamljenosti sredi vesolja; “v preprostem in čarobnem prizoru, ki je nastal skoraj iz nič, [Blaža] prešine absurda in v tem trenutku vseeno povsem oprijemljiva misel, da mogoče v vrtinčenju tega prahu v nekih drugačnih dimenzijah nastajajo čisto nova vesolja, v katerih bo nekoč nastalo neko povsem drugačno življenje in se bo naselilo v nova bitja, ki se bodo znala tako ljubiti, da se jim nikoli več ne bo treba vrniti nazaj v prah”. Metafizična razsežnost pripovedovalčeve osebnosti je v sorodu z donhuanovsko željo po novih svetovih, le da si jih ljubljanski ljubimec ne želi osvojiti ali podrediti; predstavljajo arhetipsko podobo nedosegljivega, ki zaradi klišejske artikulacije ostaja na površju. Kar je razumljivo: Blaž ni filozof, z ontološkim satorijem se spogleduje, ko se skuša odločiti med Majo, Renato, Mirjam in Zalo. Ali takrat, ko ga na letalu oplazi strah pred smrtjo. Njegova ljubezen (in z njo avtorjeva ironija) je sicer pogojena z izgubo, hkrati pa noče izgubiti potencialne točke stabilizacije, in to na način, ki se

je zdel Rougemontu simptomatično evropski že iz časa Tristana in Izolde. Maja, Renata, Zala in končno Sigrun se zdijo pripovedovalcu privlačne le, ker so že oddane, njegova bivša (Petra) mu očitno šele po odhodu intenzivno naseljuje misli, Mirjam pa se raje previdno ogne – da se ne bi po naključju v kaj zapletel –, a se hkrati od nje noče (preveč) oddaljiti, in ko se na obzorju pojavi potencialni tekmeč, tiho škrti z zobmi.

Virkov roman je roman o Blažu. Odseva junaka, ki ga naseljuje, junak pa se na veliko ukvarja z ljubeznijo. Ljubezen iz naslova je povsod in nikjer hkrati, kot zrak. Njena podoba je vsakič znova ironizirana, vsi jo imajo stalno po zobeh, dajejo jo redki, želijo si je vsi. Vse teče gladko in umirjeno, brez pretresov, brez obratov. Nadvse ležerno, da bralca zaziba v mehko zadovoljstvo, ki se zna pozneje razvleči. Sklep še bolj široko kot v prejšnjih Virkovih delih odpira vrata v vse možne smeri. Celo povsem nemetafizično “spremešanje s tujim špehovjem” v primeru, da bi bil končni letalski pristanek neuspešen, občutek ležernosti le še poveča, ne zmoti ga niti dejstvo, da Blaža doma čakajo nove odgovornosti, s katerimi se bo kot običajno (torej najverjetneje neuspešno) spopadel: prihajajoči otrok & razvezane ljubice, ki so – kako prikladno! – zdaj proste vseh spon in nemirno čakajo samo še na Blaža ...

Kljub avtorjevemu kot zmeraj zapeljivemu slogu, lagodnemu bralnemu ritmu ter šarmantnemu in zabavnemu pripovedovalcu smo podobne zgodbe pri Virku že brali. V boljši izvedbi.